

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
EDVARD SÁNDORFI.

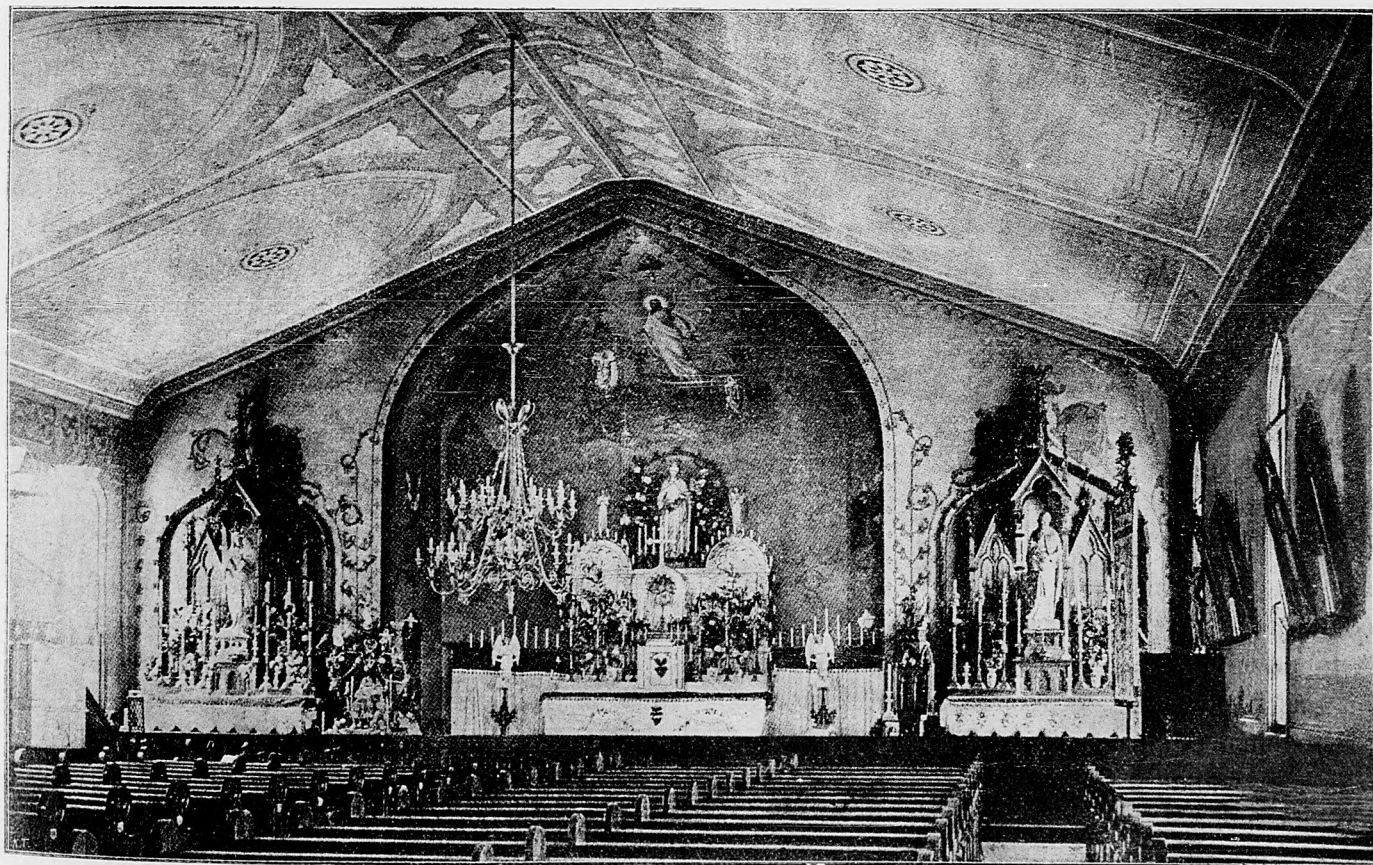
Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Vyst'ahovanie národa.

Štatističný úrad každý mesiac vykazuje, koľko ľudu odvandrovalo nám preč. Jeden raz menej, druhý raz viacej vyst'ahovalcov vykazujú, ale vždy je predsa počet tento ohromný. I na to dá dobrý pozor štatistika, zkadial odchádza najviac sveta, a jeden raz spomína Oravu, druhý raz Šariš, Zemplín, Spiš, ale všade predsa sú to len naše hornouhorské kraje, ktorých vlast táto svoje najlepšie sily trati.

Výkazy sa teda svedomite robia. I teraz vy-

kázali, že v mesiaci marci odišlo nám asi 18 tisíc ľudu, najviac z Horniakov. Ale okrem týchto výkazov nič sa nerobí, ani len prstom nikto nekívne, ako by všetko v najlepšom poriadku bolo. Nám prichádza tento vykazujúci úrad, ako bezcitný starý hrobár hriešny, ktorý chladnokrevne zahrabáva rady mrtvých spolublízných svojích počas cholery. Ej páni, páni! vy nesvedomíte hrobári ľudu nášho! Či už ani len iskierka ľudskosti neprebýva vo vás? Veď o nerozumpné hoviadka máte starosť, porobíte poriadky keď voľajaká zkáza sa javí pre domáci statok; nuž a o ľud, o ten

Chrám sv. Alžbety v Clevelande.

krotký, pracovitý, nábožný slovenský ľud nemie-
nité ozaj ale pranič urobiť, ani len šťastlivý od-
chod im popriať, akoby vám len cudzincom bol?
Veru, veru, vaše hrobárske chovanie sa voči
úpadku toľkých síl dokazuje jasne, že vám to
musí ísť po vôli, keď starobylý kmeň mizne, a
na miesto neho plemeni sa háveď úžerníka pa-
jesových novovlastencov. Ani jeden nezkúmate
príčiny vystahovania, ani jeden nerozmýšlate nad
tým, čo a jako by sa malo robiť, aby sa ľud vla-
stí tejto nepotuloval po svete, ako otrhané hladné
deti marnotratných rodičov. Veď už pol miliona
ľudu nášho horniackého odišlo preč, a tiež tolko
odchádza každé leto do susedných krajín, a vy
sa len ďalej dívate nehanebno, a nepreložíte krí-
žom slamky proti biede, do ktorej ste ľud upadnúť
dovolili a pomáhali. Pravda aj túto hriešnu ne-
ľudskosť vašu vysvetľujete s hazafišágom? Pravda
to tiež tak požaduje «záujem jednotného maďar-
ského štátu»? Veď známe dobre vašu liberálnu
politiku: civilné manželstvo, matriky, recepcia
židov, beznáboženstvo, prekážanie kresťanských
spolkov, kinoženie kresťanských škôl, klananie
sa pred veľmocou židovskou, násilensťva a klam-
stvá vo všetkom a všade, kde ľud by mal svoje
občianské právo slobodne použiť: nuž veď toto
všetko požaduje, «záujem jednotného maďarského
štátu». Len teda tak ďalej, však vy na môj pravdu
jak sa patrí zrychtujete ten jednotný štát. Bude
on jednotný bude, ale len vo všeobecnom žo-
bráctve bude tá jednota. A tá žobrácka jednota
bude potvrdená pečatou židovského nadpánstva.

Ubohí rodáci naši, a vy všetci v ktorých ne-
vymrel ešte cit sústrasti nad biednymi a prena-
sledovanými, rozmýšľajte nad osudom ľudu nášho,
a hľadajte pomoc nie u ľudí, ale u Boha milo-
srdného, a hľadajte pomoc aj v sebe samých.
Keď vláda o nás stará sa nechce, je svrchovaný
čas, aby sa nikto nehanbil, chytiť sa spoločnej
obrannej práce ku zachovaniu a ratovaniu ľudu
Bohu verného. Musíme však na čistom byť s tým,
čo je základná príčina všeobecného úpadku ľudu.
A tu povieme, že príčina je hlavná v pomeroch
od nás neodvislých, pokroku všeobecnom na poli
priemyslu a kupectva. Následkom rozkvetu fabrik
a železníc upadly všetky remeslá, ba niektoré už
len dľa mena známe z tých, ktoré voľakedy do-
brú výživu poskytovali mnohým čestným kresťan-
ským rodinám. Teraz už fabriky robia všetko, čo

len si zažiadaš, na všetko ti je fabrika; fabrika
robí veľké množstvá všetkého a preto môže robiť
lacno, lebo surový material kupuje tiež v množ-
stve, teda ho dostane lacno a robiť môže s men-
ším ziskom, nech len takého menšieho zisku má
mnoho. K tomu aj železnica rýchlo a lacno do-
vezie a odvezie na všetky strany fabričný tovar;
nuž veru v takých okolnostach museli upadnúť
všetci remeselníci, aj veru Bohužiaľ upadli.

Druhá ale príčina je v samom ľudu, v jeho
zaostalosti duševnej, pre ktorú nebol vstave vy-
znať sa v tej všeobecnej premene pomerov, a
donútený bol založenýma rukama nečinne dívať
sa, jako vzdelený a chytrý národ židovský po-
užil všetky výhody, ktoré mu pokrok v kupectve,
v premávke, v tlači atď. poskytoval. A tak poda-
rilo sa židom zaujať všetko, lebo boli rozumní,
vzdelaní a smelí, my ale prichádzali sme o všetko.

Najhoršie ale je, že sme sa my vo vzdelá-
nosti tak opozdili, že teraz už je veľmi ťažko,
skoro nemožno nám čo len z čiastky vynahradiť
utrpené ztraty. Židia sú už skutočne jedinými
pánmi v Uhorsku, a na žiaden pád nedovolia
nám pomáhať. Ba keby sme sa i samy chceli
vzdelávať, sebe pomáhať, to hneď odbijú nás tým,
že sme nevlastenci, buriči. A za nimi všetci páni
liberálni v stoliciach a na sneme okríkajú nás v
mene «štátnej idej», len aby sme sa ani nehnuli,
a sebe na nijaký spôsob pomáhať nemohli. A po-
vedzme si pravdu, že tie kriky židov a liberálov,
tie obviňovania skutočne mnohých, premnohých
znevölili a znemožnili z tých, ktorí šlachetným
duchom chceli odpomáhať hmotným i duševným
biedam ľudu svojho. Preto ani nemal, ani nemá
ešte náš ľud oddaných sebe vodcov-a kriesiteľov.
A koho žeby aj mal? Veď grófi a magnáti z
čiastky prepadli majetkove, ostatní ale musejú
mlčať a pozorovať na kommando liberálov a ži-
dov. Úradníctvo? no to škoda spomínať. Učiteľov
a školy mnohé zoštátnili, ostatných ale podpo-
rujú, aby boli povolní otroci. Kňazstvo napádajú
v novinách, v zákonoch, v obžalobách a všade
kde len možno. Pán Boh zachráň spolky čita-
júce zakládať, lebo predstavenia a zábavy a ne-
vinné hry zariadovať, noviny a dobré knižky roz-
širovať: to všetko je panslavismus. Katekizmus
učíť, spievať nábožné piesne, púť vystrojiť, Otče-
náše nahlas sa modliť, nariekať pred oltármi, žo-
brať u dverí: to všetko je nebezpečie pre maďar-

ský jednotný štát. Opakujeme preto, že je skutočne svrchovaný čas chytiť sa smelej sebaobrannej činnosti. Svedomitý muž vysmeje sa zo všetkých hlúpych krikov židovských hladných vlastencov. Čo že máme sa ozierať na krikľúňov, keď nám pred očima povodeň židovského liberalizmu berie a pustoší všetko, tak že nezadlho ostaneme osamoteli v prostred znivočenej bedače?

E. Pobjedszkij.

POLITICKÉ CHÝRY.

Liberálne sekatúry. Boli sme spomenuli, ako začali liberáli v novinách aj na sneme prenasledovať statočného Ugrona, vyslanca neodvisliaka. V minulé dni v tom prenasledovaní hanebne pokračovali. Boly totiž voľby do takzvaných delegácií. Tieto delegácie je nič iné, ako istý výbor vyslancov, ktorý z výborom podobným Rakúska austro-uhorské spoločné záležitosti vybavuje. Do toho výboru každá politická stránka ablegátov vyznačí niekoľko ablegátov svojich, asice tolko, kolko vláda s ministerpredsedom napred ím povolí. A takých vyznačených ablegátov potom na sneme vždy aj bez všetkej prekážky vyvolia. Tak sa to robilo od jakživa, jedine teraz s Ugromom urobili liberálni ablegáti výnimku, nezvolili ho, tak že Ugrom prepadnúť. Následkom toho aj ľudová strana ustálila na svojej porade, že jej údovia: Rakovszky a Zichy zadakujú za členovstvo v delegácii. Toto už aj samých liberálov mrzelo, a preto sám ten istý arciliberál vyslanec Gajári, ktorý bol predtým za prepadnutie Ugrona, vyslovil sa verejne, že počínanie liberálov s Ugromom zazlieva, lebo je to nepekne prenasledovanie osoby. — Musíme ale poznamenať, že toto stalo sa vtedy, keď práve obvinovaného Ugrona pre kšeftovanie s vládou pri lífrovaní ovsu jednohlasne oslobodili. Gajári však si sotva pomôhol, lebo ako očúvame, proti nemu tiež zadali i proti viacerým liberálnym ablegátom ponosy pre isté smluvy, ktoré s vládou majú.

Delegačný výbor pred kráľom. Je to už taká obyčaj, že výbor delegačný akonáhle sa utvoril, predstaví sa pred kráľa a vtedy Jeho Veličenstvo povie trónnú reč o položení monarchie a pomeroch jej ku druhým mocnárstvám. 12. t. m. v budínskom zámku tiež odznela teda taká trónná reč. Jasnosť pán kráľ odpovedajúc predsedovi delegácie Szilágyimu prizvukoval, že v Európe je úplný pokoj a medzi vládami jednomyselné usrozmienie aj v otázke východnej (Afrika). Z tej istej reči ale dozvedeli sme sa i to, že ten pokojný priateľský smer medzi mocnárstvami Európy požaduje od nás zase väčšie vý-

davky na upevnenie moci vojenskej. A takto to ide ved z roka na rok. Každý rok velebí sa v trónných rečiach pokojný smer, ale každý rok sa tiež oznamuje, že výdavky na vojsko pribývajú. To je veru dosť nepekny pokoj, keď krajiny, ktorá nad ktorou zbrojá sa viac a viac, tak že farchy neslýchané ostávajú už neznesiteľnými pre ľud.

Vojna v južnej Afrike. Z jednej strany idú chýry, že Búrom podarilo sa jednu čiastku mesta Mafekinga požiariť a zaujať, s druhej ale strany zase máme zprávy o napredovaní oboch generálov anglických: Bullera totižto a Roberts. Búri musia vždy viac a viac ufaňovať sa medzi vrchy, a Angličania sú im vždy za päťami. Konečne sila je len sila, a hrstka malá Búrov nebude môcť do nekonečna vzdorovať nepriateľskej presile. V Európe nebadaf, že by voľaktorá vláda mala úmysel zakročif pre dokončenie vojny, iba v Amerike vzráha sa zo dňa na deň odpor proti Angličanom. Možno, že konečne po volbe predsedu americkej republiky rozhodnú sa v Amerike urobiť dačo pre pokoj.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Po tieto dni byly zasadnutia vyslancov zaujímavé. Pojednávalo sa o «kontigente liehu». Vláda totiž dovoľuje len istý počet hektolitrov liehu (špiritusu) dorábať vo fabrikách špiritusových. Toto dovolenie dostávajú z čiastky hospodárske pálenice a z čiastky kupecké (židovské). Opozícia vyslancov na čele s ľudákom Rakovszkym napadla vládu za to, že hospodárske pálenice sú ukrátené, a dokázal, že tie kupecké ani tolko nedorábajú špiritusu, ako dovoleno majú, lež to dovolenie za dobré peniaze odpredajú druhým menším páleniciam.

Vysvitlo tiež, a to aj židovský ablegát Visontay prisvedčil, že u ministra chodili židia, aby v zákone o liehovom kontingente vyprostriedkovali výnimečný paragraf, čo sa im aj podarilo. Dokázal Visontay, že následkom toho paragrafu vláda takrečeno daruje segedínskej pálenici asi 360 tisíc korún.

Návrhy Rakovského prijaté neboli; minister vyhovárал sa ako vedel.

Po vybavení tejto otázky začali zase pretriasať návrh zákona o odanení bursi. Rakovszky v mene strany ľudovej osvedčil sa, že návrh tento prijíma síce strana ľudová, ačkoľvek na žiaden pád nie je spokojná s nízkym kľúčom daňovým. Rakovského reč bola umelecko sstavená, a plná zápalom lásky biedného, vycicaného ľudu. Ku tejto otázke prehovorili vyslanci aj zo strany neodvisliakov; medzi nimi pozoruhodné slová hovoril vyslanec Bartha. Poukázal na to, že ani v jednej krajine nenie daňový kľúč bursovej dane tak malý ako je v tomto návrhu. Návrh neprijíma. Hovoril aj žid Wolfner, pravda vychvaľoval bursu. Ale zvláštne je, že všetci rečníci aj sám minister usilovali sa dokazovať, že daň túto už vraj ešte pred ľudovou stranou požadovali na sneme.

O zápise

v Amerike sobášených, narodených a smrtných pádov uhorsko-štátnych občanov do matrik v domovine.

O tomto predmete už v 40. č. časopisu «Alkotmány»-a som písal, lež aby aj et. čitatelia «Kresťana» o tejto veci vedomosť mali, umienil som si, že to s dovolením pána Redaktora aj v tomto časopise uverejním.

Známo je nám všetkým, že v ostatných časoch vyvandrovaní do Ameriky — obzvlášte tu na Horniakoch — tak veľkopočetné a nebezpečné je, že veru o krátky čas k obrábianiu našej chatrnej a hlúpej zeme ani robotníka mať nobudeme. Pravda síce, že jedna čiastka presťahovalcov najviac len pre nadobudnutia majetku, pre osov svoj do Ameriky ide a nazpät príjde, ale veru väčšia čiastka tam zostáva.

Pri tejto príležitosti však nenie môj cieľ o vyvandrovaní tomto, proti ktorému krajinská správa posavád ešte nič, alebo veľmi máľučko učinila, rozjímať, lež práve s tými z Ameriky nazpät príjducími uhorsko-štátnymi občanmi sa zaoberať a pri jednej ceste spolu takú súrnu, a ku pojednávaniu znamenitú záležitosť sdeliť, o ktorej jako naši páni biskupi tak aj minister pravosúdia by sa postarať a poriadky robiť mali.

A síce mnohí z vyvandrovaných uhorsko-štátnych občanov v Amerike sa oženia, z ktorého manželstva časom sa dietky narodí, a keď už tam zmôhli, zbohatli, s celou svojou familiou zase domov do Uhorska príjdu a tu gazdujú bez toho, že by len niekomu prišlo na um ich na to upozorniť, aby svoju v Amerike uzavretú manželskú smluvu a tam narodené dietky svoje aj tu v Uhorsku do patričnej tunajšej matriky zapísať dali.

Kdežto každý uhorsko-štátneho občana sobáš, dľa nariadenia ministra pravosúdia dňa 29-ho júla roku 1895. pod číslom 27243 danom, jestli ho v cudzozemsku nie pred diplomatickým vyslancom austro-uhorskej monarchie, consulom, alebo pred námestníkom tohoto uzavreli, aj do patričnej vlastenskej matriky zapísaný byť musí.

Ze to v skutku pravda, môhol by som i z mojej obce mnohými a k tomu podobnými pádami dokázať a do-svedčiť. Ku príkladu niektorý z tunajšej obce obyvatel — mládenec — vyvandroje do Ameriky a tam také dievča sebe za ženu vezme, ktoré tiež z tej istej obce pochádza ako on. (Ale pokým bych ďalej pokračoval, musím podotknúť a pomerkovať, že v Amerike na viacerých okoliach ohlášok neni — ako tu u nás — bo ani žiadného smyslu nemajú, ponevác tamojších našich vyvandrovaných aj tak nikto nepozná; tamejší americký farár teda našich mladoženíchov jednoducho na jejích statočnosť a pravdomlivosť, že medzi nima žiadná prekážka a príčina neni, zosobáši.) Z tohoto manželstva časom sa dietky narodí, a manželia — keď ich teda dobrá vôľa nadíde — s celou familiou nazpät domov príjdu, a teraz et. čitatelia nasleduje to najhorsie čo som už aj prv spomenúť chcel, že: *ani sobáš týchto manželov, ani jejích tam narodené dietky jako v patričnej farskej, tak aj v štátnej matrike zapísané nenie sú.*

Toto nenie sú z povetria vziaté a povedané reči, lež skutočné pravdy a pády, o ktorých by sa zaiste postarať treba bolo, lebo ozaj neskôr jako štát tak aj my kňazi ohromné a neslýchané mrzútosť a neprijemnosťi mať budeme. Však z ohľadu legitímácie, dedičtva a vojenčiny, totižto assentírky, táto okolnosť je tak súrna a znamenitá záležitosť, že veru jestli sa za včasu nepostaráme, štát nepredvídané námietky a pletky mať bude.

Keď teda to chceme docieľiť, aby štát a my kňazi z týchto časom svojím poostalých námietkov sme sa povzbavili, nadovšetko potrebné by bolo, aby naši páni biskupi — aspoň tu na Horniakoch kde už tieto výš menované pády sa veľmi častokrát udávajú — kňazstvu svojmu také nariadenia dať ráčili, dľa ktorého by oni povinní boli jednu novú takrečenú «Americkú matriku» otvoriť, do ktorej by sa potom z času na čas takéto v Amerike udalé sobáše, krstné a smrtné pády zaznačili, zapísali. — Čo ale by len v tom páde mohlo byť, jestli zápis do patričnej vlastenskej matriky, budto skrze manželov preukázaný v cudzozemsku vystavený sobášny list — ktorý, ako som videl — obyčajne zo sebou donesú, alebo budto skrze pri smrtných pádoch na základe terajších medzinárodných smlúv úradne z cudzozemskej matriky vystavený výfah sa stane.

Konečne čo sa výfahov rodných a rodných pádov týka, týchto sebe zaopatrenie už o mnoho ľahšie ide. V tomto páde patričný farár najlepšie a najmúdrejšie urobí, keď — jakonáhle sa dozvedel, že do jeho obce z Ameriky celá familia nazpät domov prišla, takéto manželov pre vyšetovanie veku jejích dietok zaraz ku sebe do farského úradu zavolá a vylúča, lebo vieme, že takéto rodičia, jestli jejích dietky sú ešte malé, ešte sa dobre rozpamätáť vedia, v ktorom roku sa narodily, nuž a takýmto spôsobom je už veľmi ľahko roky narodenia ustáľiť a do matriky zapísať.

Ďalej jestli by ešte ani toto možné nebolo, veru nič iné nepozostáva, ako to, že by tunajší patričný farár v tejto záležitosti, až rodičia miesto narodenia dietok svojích ešte udať vedia, k tamejšiemu americkému farárovi úradne sa obrátil a potom dľa tohoto do matriky pády vtiahnúť. Alebo čo by snád ešte najlepšie bolo, keď by minister vnútra všetkým vystavením cestujúcich listov poverením stoličným podžupanom také nariadenia dať ráčil, dľa ktorého by oni na budúce povinní boli našich do Ameriky cestovať ehcejúcich uhorských občanov na to upozorniť, že jestli by im dakedy chuť prišla zase domov sa prinavrátiť, aby si už tam v Amerike z výš menovaných a udaných príčin všetky potrebné dokumentá, vysvedčenia sebe zaopatřili, aby tie potom pre zápis do patričnej—vlasteneckej matriky predostřiel mohli.

A takto — myslím — že sa veľmi ľahko povzbavíme všetkých tých námietkov a neprijemností, ktoré časom zaiste vždy väčším a väčším počtom sa javia a povstanú, jestli ešte teraz za včasu sa nepostaráme.

Babjagurčan.

Vyzvanie.

Aj cestou novín vyzívame našich ct. priaznivcov, by sa dali do zariadovania ľudových shromaždení na všetkých stranách. Utešené jarnie počasie je najprimeranejšie ku vydržiavaniu takýchto shromaždení. Ľudová strana považuje si za jednu z najväznejších úloh, aby z mesta na mesto, z dediny na dedinu poprechodila krajinu a vznešené zásady svoje bezprostredne s ľudom obznámila, by ich samému ľudu slovom vysvetlovala, aby ľud sám videl, očul, posúdil a rozhodoval o svojej strane, ktorá pre záujmy jeho žije, pracuje, bojuje a nesie zástavu z víťazstva na víťazstvo. Doposiaľ na stá a stá shromaždení vydržiavala ľudová strana, tisíce a tisíce národa slyšali pri takých príležitostiach vodcov a vyslancov ľudovej strany. Pri shromaždeniach tých vždy neopísateľnou oduševnenosťou preplnil sa ľud, a rozplamenil ku veľkým rozhodnutiam; skutočne shromaždenia sú najveľkolepejším rozširovateľom šlachetného programu strany ľudovej.

Nech sa obrátia teda všetci, ktorí vo svojej obci alebo svojom okrese takéto shromaždenie si žiadajú, na dolupísanu ústrednú pisáreň. Ďalšie starosti o sriadenia sa týkajúce berie ústrednia pisáreň na seba. Nech sa nikto neobáva volajakých výdavkov alebo iných starostí, ktoré s usporiadaním shromaždenia su spojené. Sriadenie ľudového shromaždenia nestojí ani žiadnych peňazí ani žiadného chodenia. Mnoho príkladov jesto na to, že jednoduchí dedinskí ľudia usporiadali shromaždenie, a predsa tou najväčšou skvelosťou a zdarom skončilo sa všetko.

*Ústredná kraj. kancelária strany ľudovej
v Budapešti, VIII., József-körút 35.*

BESEDNICA.

Hodiny.

Idú, idú, hej, hodiny
deň dňom, s roka na rok iný . . .
A srdce, ach, to také je,
s nimi speje.

Tok času plynie krôpkou preč
«Vdial, vdial, tik, tak!» znie tajná reč.
Oj, srdce moje! ach, ty tiež
vždy tak biješ.

Nenatiahneš hodín kolá,
vzkročí tichosť, nemosť holá . . .
Ó, srdca tlkot, teba vraz
tiež staví čas.

Dlbomír Poľskij.

Pri mojom výlete do Petrovic,

pretriasaná nábožensko-socialná otázka: «Zdaliž je náboženstvo len oprata, zubadlo a hamovník» pre nízku necvičenú «massu» ľudí?

(Dokončenie.)

Ďalej cvičenosť nikdá nevynahradí náboženstvo, cvičenosť môže síce jemnejšie spraviť cvičenie náboženské, ale tá istá cvičenosť môže aj k tým najrafinovanejším huncútstvám a zločinom priviesť. Medzi nábožným ale nevzdelaným ľudom najde sa síce menej svedomitosti a tak zvaného charakteru, ale medzi cvičenými ľuďmi, ktorí sú bez náboženstva, bez viery, majú síce menej potreby ku krádežám, ale kde že sa toľko cudzoložníkov, rafinovaných smilníkov a «lebemann-ov» nachodí ako vo fajnových vysoko civilizovaných cvičených mestách veľkých! Kde že sú toľké bankerotti falošné? ako vo veľkých industrionálnych mestách! a toľké samovraždy? Medzi cvičenými ktorý zunovali život a náboženstvo stratili. — Voltér francúzsky mudrc ale neznaboh toto hovoril: «Keď by aj žiadneho Boha nebolo, nuž musel by sa taký vynaleznuť». K čomu aj mudrc Kant prisvedčil, ktorý o Bohu nič nechcel vedieť, a povedal: «Z praktických príčin musí sa učiť o Bohu, o nesmrtnosti lebo inak by sa celá spoločnosť ľudská rozpadla». — A spoločnosť ľudská pozostáva nie len z neučených a sprostých ľudí, ale aj z cvičených teda aj títo potrebujú vieru a náboženstvo, cvičenosť bez viery je len firnazj a vonkajší dlážkovi lak, čo mnoho ceny nemá, keď srdco, duša, mravy nie sú k Bohu obrátené, a nie pre Boha.

Tu sa ohlási pán «förster» a hovorí: páni, náboženstvo vymysleli len ľudia «lišťiví a fifikeri», lebo ako sa pes abrichtuje aby zajaca alebo srnu neroztrhal a nezozral, keď sa ku jeho citu maškrtania pripojí cit s korbáčom, tak sa on potom bojí takej pochútky a maškrtania, práve tak je to aj pri dietskách, keď isté účinky a skutky sa spoja s citom trestov, a bije sa im do hlavy ustavične, že vševedomý Boh ich potresce, keď to spravá, až konečne u všetkých ich potomkoch zostane istý strach spojený s istými ich skutkami, a ten nadišputovaný a abrichtovaný strach ich potom halí ako psa korbáč a stšach ním zle činíť.

Nuž a my odrástli ľudia — hovorí na to pán organista — ktorí sme sa už od strachu prúta emancipovali, my sa už teda nemusíme dopitovať či nás trest Boží zastihne a či nie, keď my také skutky zlé popácháme, ktoré

nás drážia, vábia a keď sú oni k tomu isté a spojené s nejakou radosťou, požitkom, s rosťou a úžitkom?

Vtedy treba v kázňách peklo dobre horúcim spraviť, a dokazovať, že je Boh, poznamenal na to jeden pán pravotár, z nitrianskej stolici.

Čudní ste páni — odvetil domáci pán — vysmievate kňazov, že vraj sprostý ľud chudobný s peklom strašia a mami, veď sa ľudia včul len tak ľachko nedajú s mámením odpraviť, príklad u mnohých viac účinkuje nežli dôkazy. Malé dieťa verí a robí čo sa mu povie a káže — odrastí ale žiak, keď vidí že jeho profesor a direktor do kostola nechodí, predpisy náboženstva neplní, ale žije ako pohan, nuž žiak počne hneď pochybovať nad vierou a nad jej pravdami. Tak to robia aj iní osvietenejší ľudia, tak aj delníci, poddaní a nízki, keď vidia svojich pánov a predstavených si z náboženstva nič nerobiť ani dľa neho nežijú, vtedy prídu na tú myšlienku, že náboženstvo neni iného ako strašidlo «bububu» pre veľké dety, s ktorým sa oni strašia, a tak potom vraj nás držia len za prostých baranov, lebo keďby vraj náboženstvo bolo pravda, vtedy by páni ako rozumní ľudia dľa neho žili, je-li ale ono nepravda, vtedy neni dovoleno ani toho najsprostejšieho človeka s ním klamať. Keď vidia tí nízki, že veru aj oni sa nemajú tiež čo báť trestu Pána Boha, a že aj oni nemusia byť tiež statočnými k vôli Bohu a pre Boha ako aj evičení, potom sa nečudujme, keď chudobní s takými socialistickými náhľadmi, žiadostami mrzutosti robia. Keď sa páni veľkomožní, páni majstri remeselnícki, kupci, predstavení direktori ústavov atď. o vieru, o kostol, o sviatosť, o slovo božie nedopytujú, ba ešte aj posmešky robia, kňazstvo tupia, nech sa potom nežalujú, že ich sluhovia, tovariši, robotníci sú nezbední, neposlušní, neverní, falošní, kmínski, leniví, necúdni, ruháci suroví, krutí, pomstiví! Oni chudiaci ani nevedia čo činia mnohokrát, ale vy evičení panáci sa prehrešujete proti spoločnosti ľudskej, nie od spodku a od nízkeho ľudu, ale od vrchu, od pánov, od predstavených, od bohatých, od evičených sa má sociálna otázka rozlústiť, treba mať srdce, lásku ku bližnému.

Tu sa ohlásil jeden z pánov a hovorí: «je mnoho evičených ľudí, ktorí sú bez viery a bez náboženstva celkom šťastliví a pokojno žijú!»

Na to domáci pán odvetil: aby sa toto mohlo tvrdiť, by sme museli do srdca týchto šťastlivých ľudí nahliadnúť. Mnohí majú už od náture šľachetný charakter, tak ako ku pr. pes je od náture verný, a ovca od náture tichá. A potom oni stoja ešte vždy pod vplyvom mravov kresťanských, a na základe kresťanstva a verejnej mienke kresťanskej, dľa ktorej sa mravné skutky za čestné a nemravné za ošklivé držia.

Ďalej ľudia bez viery môžu byť šťastliví, zakaľ sa im dobre vedie, akonáhle ale sa zločínov dopustia, vtedy už nevedia zniesť následky svojich skutkov zlých a odoberú sa násilne od života, povedia životu s gulťou olovenou alebo s otravou «amen», lebo oni neberú vo veľkom nešťastí utočenie svoje u viery, ale v násilnej smrti.

Ľudia bez viery, bez náboženstva môžu byť zatiaľ šťastliví, dokiaľ nízky ľud má ešte vieru. Všetci aj slepí ľudia môžu celkom spokojno žiť medzi takými ľuďmi, ktorí vidia a majú oči. Keď by celá spoločnosť ľudská bola bez viery, bez náboženstva, vtedy by nebolo medzi ľuďmi ani vernosti, ani kázne ani bázne, žiadnej lásky, to skusujeme pri krivoprísahách. Chudobný človek by bol dravá beštia a boháč by bol ich obeťou a korisťou. Lev lúpeží, trhá dokiaľ je hladný, človek dravý lúpežník je ale nenasýtený. Ten najprudší púd, inštinkt rozplemenia má u zvierata istý svoj čas, človek ale bez stydlivosti, náboženstva zvrátený prelomí všetky hranice náture. Viera, náboženstvo je pre človeka tak potrebné, ako je pre hovädú, pre zviera inštinkt, púd naturálny, ktorý ho drží v medzách náture.

«Väčšia časť sveta je predsa neveriaca», ohlásil sa jeden hasič, na čo mu domáci pán odpovedal: Cicero mudre pohanský povedal, že skorej nájdeme národy bez mesta, bez múrov a bez zákonov v dierach pod zemou bývať, takého národa ale nenajdeme, ktorý by nejaké božstvo nectil, nevzýval a jemu neslúžil — takého veru ani dnes národa nenajdeme. Čo Boha zapierajú tie len jednotlivé stojá, keď aj kričia akoby oni sami boly celým človečenstvom.

Kde neni viera, tam nastúpi babona a povera, z toho vidno, že ľudstvo túži po vyššej nežli zemskej pomoci.

«Keď aj väčšina ľudí verí na večný život, predsa väčšina ich hlasov s tým ešte nedokáže pravdu», seknúť k tomu jeden pisárnik.

«To je istá vec — povedal na to domáci pán — Boh nezávisí od väčšiny hlasov, ale ľudia závisia od viery Božej, lebo svet plný neodvislých nihilistov by sa nijak neudržal, svet ale plný s bohobojným kresťanstvom bol by rajom. Ľudská spoločnosť jestvuje sa a udržuje kroz čnosť, vernosť veriacich, podelte spoločnosť ľudskú na samých zločínov, darebákov, lenochov, smilníkov, násilníkov atď., ako že sa ona udrží?»

Tu začala hasičská banda-muzika k úcte domáceho pána jednu «vertúru» fahať a učinila koniec ďalším poučlivým dišputám. Ja som bol celkom spokojní s tou dišputou som sa poučil z nej mnohé veci. Po hlasitom «nazdar» a «sláva» domácomu pánovi sme sa priateľskí rozišli.

Čo Zaosek vyprával, to Lujz Cvajfus spísal.

Žalostenie sláviky.

Slobodienka moja,
Zlatá slobodienka!
Za tebou ja plačem
Z celého srdienka.

Za tebou ja plačem,
Plakať neprestanem.
Lebo sa už viacej
K tebe nedostanem. —

Čože mne tam bolo
V háji, v hore šumnej!
Lietal som slobodne,
A včel v izbe smutnej!

Tu musím ja kviliť
Jak ten zbojník lutý,
V samote sedávať
Tou klietkou okutý. —

Ináč moje sladké
Zvuky v hore znely,
Keď som sa rozspieval
A rozhorlil celý!

Tlkot hrdla môjho
Tým kameňom hýbal:
Jakbys' na striebornom
Cengáčiku klinkal.

Za rána skorého
Hlások môj čarovný
Oživil, potešil
Celý kraj žalostný.

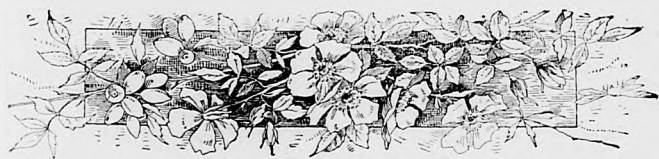
Tam som ja bol kráľom
Spepáčkov zdvorilých,
Tu musím byť vážnom
Ľudí rozmarilých.

Za to, že som poklad
Môj jediný ztratil,
Abych ešte ľuďom
Svojím spevom platil!

Ale kebych sa tak
Raz z týchto pút mojích
Dostal na slobodu
Ta do tých hôr božích:

Mohli by ste ma vy
Ľudia bár jak chytať:
Riekol bych: budem ja
Len tu v hore bývať!

K.

CHÝRNIK.

Púť do Ríma. Obdržali sme nasledovnú správu: V druhej polovici mesiaca augusta usporiada sa zase púť do Ríma zo strán hornouhorských. Cestovné trovy budú na III. triede z Budapešti do Ríma i nazad 25 zl. Za hospodu a stravu platíť bude sa na 5 dní 10 zl. Toto je

najvyššie rátaná cena. Čím viacerí hlásit sa budú, tým menšie budú trovy. Možno že 1000 ľudí dostane hospodu a zaopatrenie zdarma. V tomto ohľade už i porobili sa potrebné zakročená. Prednosť budú mať pri hospode tí, ktorí sa prv hlásia. Za týždeň za dva uverejníme dopodrobna program pútu. — My z našej stránky poznamenáme: 1. Jestli len možno je, púť nie v auguste, vo veľkých horúčostiach poriadat, ale v septembri lebo bárs v oktobri. 2. Predbežne porobiť všetky poriadky, aby národ nebol na seba ponechaný, jako to bolo pri prvšom púte. 3. Ani z ďaleka nesmie sa nič takého robiť, že by dakto do podozrenia upadol pre kšeftovanie s pútom. 4. Keď raz tieto podmienky zadržané budú, nech sa pohne celé Hornouhorsko na ten púť, veď treba je nám Boha prosit by sa ráčil smilovať nad trúdným osúdom ľudu našieho.

Birmovka. Baňsko-bistrický biskup Rimely prevádza prostriedkom tohto mesiaca po Turci birmovku. Dňa 18. bude v Turčianskom Sv. Martine.

Smrť spálením. Barón Mikuláš Jósika, vynikajúci člen magnátskej tabule, zomrel dňa 5. t. m. v 76. roku, následkom nešťastného prípadu. Dňa 1. t. m. večer o 11. h. prišiel Jósika domov. Pri sobliekaní zapálil si sviečku. Ako si chcel ľahnúť, zrútil sviečku z kasničky nočnou košelou. Košela a periny chytily sa plameňom a kým domáci na krik pribehli, utrpel strašné rany, ktorým na piaty deň podľahol.

Sťahovanie z Uhorska. Behom mesiaca marca ministerstvo vnútra vydalo 15.591 passov do cudzozemska, ale počet vysťahovalcov v mesiaci marci je väčší, lebo doktoré passy znejú i na viac osôb na «spolucestujúcich», a potom kolkí odišli bez passov?! Škoda, že ústredný štatistický úrad nevydáva i mesačné výkazy o pristahovavších sa do Uhorska — kazároch. To by bola ešte zaujímavejšia a poučnejšia štatistika!

Biely havran. Hlavný notár stolice Zala, Ludvik Árvay, zastupujúc podžupana, naložil slúžnym, aby obecne predstavenstvá v nedeľu a sviatky pod službami Božími neúradovaly. Len súrne záležitosti dovoľujú sa vybaviť i v nedeľu alebo sviatok, ale len pred alebo po službách Božích. Prísne majú dozerat menovite na notárov.

Púť. Slovenskí veriaci jozefovskej farnosti v Budapešti 20. mája b. r. pôjdu na púť do Maria Einsiedlu (k Pustevníckej Panne Marii) pod náčelnikom kaplánom Gejzom *Líha*, nástupcom to dra Jozefa *Janda*. Z jozefovského farského chrámu sa pohnú ráno o pol 7 hodine. Na pútnickom mieste bude kázeň a sv. omša. Spevar Vincenc *Janetz*.

Vp. Andrej Rojko, farár na odpočinku nám už niekoľko rázy písal, že pri jeho vysokom veku (do 80 rokov) cíti nadchádzajúce oslabenie telesných síl. Vždy nám slzy vyhrkli, keď túto smutnú zprávu sme dostali. Veď je on priateľom ľudu ducha hrdínskeho a vytrvanlivý bojovník, spolupracovník «Kresťana». Teraz nám sdeľujú: že na ľud ani pri svojich neduhoch nezabúda, ale ide napísať «Otcovský hlas ku svojmu ľudu», ktoré dielo v osobitnom vydaní vinde z tlače. Cena sošitu bude len

6 hal. Kto z et. čitateľov «Kresfana» chcel by tento vážny hlas rozširovať, nech odpíše dvojtihoďnému pánu Andrejovi Kmeť r. k. farárovi v Prenčove (pošta Berencsfalu) v Honte. I to nech udá, koľko výtiskov vezme, a je-li komu možno, nech i peniaze vopred pošle ako predplatok, buďto obeť, by sa vedelo, koľko výtiskov treba dať tlačíť. Ľud hlas p. Rojku dobre pozná, ako dobrého pastiera svojho. Poznamenáme, že vp. Rojko trpel za ľud mnoho, i väzenie za rok, a teraz skromno, ba chudobno trávi svoje staré časy, iba duchom súc nesmierno bohatý.

Vezuv zase pracuje. Dňa 4. t. m. počal vyhadzovať veľké kamene a vrelú lávu do značnej vysky. Menovite dňa 6. t. m. večer bol silný výbuch. Utulňa vodičov a vyššia železničná stanica sú porúchané.

Vzdorovitý rabín. Hlavný rabín orthodoxnej cirkve veľko-varadínskej bol predvolaný pred súd ako svedok a mal složiť prisahu. Rabín na vyzvanie okresného sudcu osvedčil, že bude prisaháť, ale len tak, keď mu bude dovoliť prisaháť s klobúkom na hlave, lebo predpisy zakazujú orthodoxom prisaháť s obnaženou hlavou. Sudca, rozumie sa, nepristal na to, a pokutoval vzdorujúceho rabína najprv na 100, potom na 150, konečne na 200 korún. Tam prítomný kandidát pravotarstva predniesol prostredkujúci návrh, aby rabín prisahal s baršúnovou čiapočkou na hlave. Sudca prijal ten návrh a už i poslali pre takú čiapočku, ale vtedy rabín znovu osvedčil, že on neprisahá ináč, len s klobúkom na hlave. Na to i sudca podržal vyslovenú najvyššiu pokutu (200 korún), proti čomu rabín oznámil appellátu, a tak vyšší súd musí rozsúdiť, či orthodoxní židia majú požívať «extrawuršt» pred súdom.

Obrovský ľadovec padnul dňa 2. mája v torontálskej stolici medzi Samošom a Dobriceu. Poltrefa centimetra veľike ľadovce zabily jednu ženu, istu Lubicu Frenklovú. Po ľadovci sbehnúvšia sa voda natolko porúchala železničný násyp, že za dva dni žiadne vlaky chodiť nemohly.

Hladomor v Indii. Londýnsky časopis «Sun» uverejňuje zprávy z Indie navrátiťšieho sa lekára o tamejšom hladomore. Je to horšie, ako obyčajný mor (pestitis), lebo proti tomuto možno upotrebiť rozličné lieky a aspoň možno dufáť na vyliečenie a umnšenie hrôzy, ale proti hladomorú sú uradníci malomocni. Miestami možno najst celú rodinu, ktoré trpezlivo znášajú svoje útrapy. Na určitom mieste našli z desiatich členov záležajúcu rodinu. Tam ležala už mŕtvola šedivého starca a najmladší člen rodiny bolo ešte nemluvňa. Tí, čo ešte žili, boly len kostry s iskiérkou života. Na inom mieste našli päť 2—3ročných detí na jednej hromade. Dňa 1. februára, keď spomenutý lekár tie kraje opustil, hladomor ešte nedosiahol vrcholu. Počet núdzných obnášal vtedy 3¹/₂ milióna a teraz že ich je už vyše 5 miliónov na území 300,000 štvor. mil. Suchota bola vlni strašná a následkom toho úroda veľmi zlá. Vychudnuté, zle zaodeté deti chodia sem i ta v zásputoch, samy nevedia, odkiaľ su. Niektorí rodičia predali svoje deti za peniaze, aby seba zachránili. I statok hrozne padá, lebo niet krmu a

kúpiť ho nemáš kde. Čo ešte dosiaľ nikdy nebolo, teraz ľudia budú musieť konať práce statku. Keď boly roky úrodné, anglická vláda všetku zvyšnú úrodu von z krajiny vyvážala a nepamätala, ako Jozef egyptský, že môžu prísť i roky zlé.

Zlodejstvo. V noci z 24. na 25. apríla vlámali sa do kostola v Dolnej B. Boci zlodeji a vykradli tam čo mohli. Zlodeji ušli, teraz ich stopujú. Naša obecná stráž zaslúži pokarhanie. Nerobí tak, ako by mala svoju povinnosť «Chvál každý duch Hospodina» nepočujeme. Načo ju potom platíme?

Uhorské kone v južnej Afrike nedokazujú sa. «Kr. Ztg» píše totiž: V celku dosiaľ odišlo asi 10 anglických dopravných lodí s uhorskými koňmi z Rjeki do južnej Afriky. Na každú loď umiestili priemerne 650 koní. Na prvej lodi pred príchodom do Durbanu (Natal) zdochlo 50 koní; cesta do Durbanu vyžadovala 35 dní. Keď boly v Durbane vypúšťané na breh, nevedely ani stáť, ani kráčať a musely biť za tri týždne opatrované a len potom mohli byť upotrebené k dákej ľahšej službe. V každej zasielke bolo asi dva tucty dobrých koní, ostatok boly horšie. Anglická vláda platila po 400 zl. za každého a kupci museli dopraviť kone len do prístavu, kde kone odovzdali a nemali viacej žiadnej inej starosti ani zodpovednosti. Kupci mali teda pekný zárobok a Anglia musela veľmi súrne potrebovať kone, keď pristala na také podmienky. Do konca apríla poslali do južnej Afriky 42.000 koní a 23.000 mulie.

Kde neslobodno fajčiť. Abyssínia je ten štát, kde vôbec neslobodno fajčiť. Zákon, ktorým sa fajčenie zakazuje, pochádza ešte z r. 1842. a terajší neguš Menelik, ktorý sa ináč kloní ku europejskej kultúre, prísne dozerá, aby sa zákon ten zachovával.

Katechismus anarchistov. Jedon vydavateľ v Berne, istý Carlo Frigerio, rodom Talian vydal jedon spis pod titulom «Almanacco Socialista-Anarcico,» v ktorom pôvodcovia povzbudzujú ľud aby vraždil, podpaľoval a páchal dynamitové útoky. Spis hneď zhabali a jak proti vydavateľovi tak i proti pisateľom zaviedli prísne trestne pokračovanie.

Muky telesné a duševné. Zajímavú otázku či sú muky telesné horšie, jako muky duševné, rozlúštil perzský šach Nasr-Edin. Do jednej kľietky dal jahňa, dosť ťažko doranené, do druhej však jahňa zdravé, ktoré ale ohrožované bolo celú noc krvožíznivým tygrom, ktorého v blízkosti kľietky na reťaz priviazali. Na druhý deň spozoroval šach, že jahňa ťažko ranené a veľké telesné boľosti trpiace svoju potravu strovalo, druhé však jahňa mučené strachom krme sa ani nedotklo.

Novú rýchlostrelnú pušku zostavil taliansky kapitán Cei. Za jednu minútu možno vystreliť 300 ráz. Na próbu tejto pušky pozvali aj vojenských ataševov Nemecka a Rakúsko-Uhorska.

Návrat z pola.

Otrhaní anglickí vojaci. Chýrní anglický románopisec Connan Dayle vybral sa na bojište v južnej Afrike, a v prvej svojej zpráve opisuje jeden anglický pluk pechoty nasledovne: «Hľadel som na pešiakov, ako sa biedne v oblakoch prachu tackavo vliekli, dlhé brady udieraly im o prse, šaty samá handra, oko žiarilo rozhorčenosťou a zlosťou. Keby tieto postavy prešli celý Picadilly, Londýn mal by čo obdivovať. Keď človek videl týchto zakrvaných, otrhaných ľudí, nemohol si predstaviť, ako sa môže poriadny, čisto oblečený anglický vojak, ktorý je v čase pokoja taký hodný a driečny, tak chytro premeniť na divoča? Koľko buldorských a hladných vlčích tvár, vztekľých divých zverov — hnusný a odstrašujúci to pohľad!» — A Angličan píše takto o pechote Roberta.

Pravota Hülsnerova. Boli sme už sdělili, že kassačný súd vo Viedni zrušil výrok súdu kutnohorskeho, ktorý Hülsnera pre zavraždenie Anežky Hruzovej na smrť odsúdil. Zrušenie výroku odôvodňuje sa podstatne tým, že materiál dôvodov, nakoľko on skúmanie a mienku súdnych lekárov vyžaduje, bol porotcom mnohonásobne v nepravnom svetle predložený. — S novým súdnym pokračovaním poverený je porotný súd okresného. — «Podr. Listy» a «Kafol. Listy» sdeľujú, že Hülsner spáchal útok na dozorcú väzňov, aby mohol uskočiť z väzenia. Následkom toho Hülsnera dali do pút.

Nebohá kráľovna Alžbeta zanechala po sebe všelijaké zápisky. Londýnsky dopisovateľ do «Matina» parížskeho uverejňuje z nich o chráme kanterburskom: «V jeden večer bohoslužobného času vstúpila som do hlavného chrámu. Anglikánski (protestantski) kanonici zaujali niekdajšie miesta katolícke v chóre; ale nevidela som ani speváka ani organu. Od sklepenia sladké hlasy dotkli sa uší mojich, medzi ktorými vynikaly hlasy detské. Súčasne vznešené hlasy neviditeľných organov pripomenuly mi divý zvuk äolských harfových hlasov a stromov českých lesov. Bolo to veľmi pekné, veľmi poetické, nie však nábožné, lebo nikto nešiel sa ta modliť.»

Krvavý súboj odohral sa v Novom Sade. Nadporučík Onkovič smrteľne poranil Koronoviča v súboji na sable.

Na svetovej výstave v Paríži je aj zvláštne oddeľenie pre české časopisy. Je ich v Čechách, na Morave a v Sliezsku 791. Čechov počíta sa 5,364,514, nasledovne pripáda jeden časopis na 6781 obyvateľov. Nemeckých časopisov (v Nemecku a Rakúsko-Uhorsku) vychodí 4575, ponevadž je ale Nemcov 58,590,986, pripáda jeden nemecký časopis na 13.025 obyvateľov.

Boeri na parížskej vystavke. Do transvaalského pavilóna putujú veľké tisíce návštevníkov. Tam visí podobizň präsidenta Krügera v životnej veľkosti nad rodinnou Bibliou boerskou. Mnohé dámy kladú pod obraz kytky fíjaliek.

Židia v Rusku. Ruský minister vnútra vydal nariadenie, ktorým prikazuje sa Židom usadzovať sa len 40 verst od nemeckej a rakúskej hranice. Toto nariadenie bolo potrebné preto, že Židia, bývajúci blízko hranice

nemeckej a rakúskej, sprevádzali pašovanie vo veľkom. «Magyarország» myslí, že následkom toho nové krdle ruských Židov prihrnú sa do Uhorska.

Mócsa. Komárňanská súdna stolica vyniesla, ako je známo, taký výrok, že v móčanskej záležitosti obvinený slúžny Koloman Szabó posúdený bol na 3 roky a stoličný účtovník Gedeon Molnár na 3 a pol roka žaláru, okresný notár Göbel na rok káznice, rychtár Czunyi na štyri mesiace žaláru. Druhé forum vyslovilo: Szabó a Molnár po jednom roku žaláru, Göbl tri mesiace a Czunyi jeden mesiac väzenia. Kráľ. Kuria zmenila oba výroky a súdila: Szabó dva roky, Molnár poldruha roka žaláru, Gübl štyri mesiace a Czunyi dva mesiace väzenia.

Analfabety v Austrii. Analfabetov, to j. ľudí, ktorí neznajú čítať a písať, je v Rakúsku, Voralbergu a Tyrolsku 3 percentov, v Solnohradsku, Morave, Sliezsku a Čechách 4, v Štýrsku 10, v Korutánsku 13, v Triesti 18, v Gorici a Gradišku 21, v Krajne 23, v Istrii a Haliči 48, v Dalmácii 58 a v Bukovine 70 percentov.

Kde neslobodno fajčiť. Abyssinia je ten štát, kde vôbec neslobodno fajčiť. Zákon, ktorým sa fajčenie zakazuje, pochádza ešte z r. 1842. a terajší neguš Menelik, ktorý sa ináč kloní ku europejskej kultúre, prisne dozerá, aby sa zákon ten zachovával.

Zavedenie sladovej kávy, ktorá asi pred desiatimi rokmi sa objavila a dnes takmer po celom svete rozšírená jest, vykazuje stále blahodarnejšie výsledky pre zdravie a národohospodárstvo. Nemožno ani oceniť, jaká úspora peňazí a jaké povzbudenie zdravia a síl, týmto zdravotným domácim nápojom, ktorý firma Kathreiner teprv všeobecne zaviedla, docieleno bolo. Nenie zaiste ďaleká doba, keď Kathreinerová sladová káva Kneippova, či už jako najlepšia prísada k zrnkovej káve, alebo tam, kde zrnková káva lekársky zapovedaná je, i čistá používaná súc, v každej rodine sa udomácní. Každý hospodynji možno blahopriať, ktorá toto dôležité zlepšenie nášeho domáceho nápoja ku blahu svojich príslušníkov zaviedla, alebo zavedie a prevádzkať bude.

Povďační ľudia nachodia sa ešte i v dnešnej dobe. Tak jesto mnoho osôb, ktoré od choroby svojej skrze Müllerov duplovano-magnetický križ ači hviezdu oslobodené sú, ktoré výraz dávajú radosti a povďačností svojej, a vynalezcovi čo len v pár riadkoch svoje uznanie vyslovujú. Tak dnes máme nasledujúce riadky po ruke: «Ctený Pán Müller! Ja dlhý čas trpel som na lupanie ľavej nohy, na bezsnivosť a klopania srdca. Náhoda ma oboznala s vašim elektromagnetickým križom. R. B. Nr. 86967; kúpil som si jeden za 3 zl., 12. júli roku 1899; odkedy ho nosím a upotrebúvam, je po mojej chorobe. Preto pokladám si za povinnosť, Vám moju najúprimnejšiu vďaku vysloviť s tou prosbou, by ste mne ešte jeden taký križ, pre môjho priateľa V. H. — tú istú chorobu majúceho — sem poslal. S úctou Martin Neu, hostinský v kantíne, Budapešť Rettek-ulica, kasáreň». Preto odporúčame všetkým trpiacim na lámku, lupanie, záduch, bezsnivosť hučanie uší, padúcu nemoc, by sebe jeden aparat, ktorý len 3 zl. stojí, od pána Müllera Budapešť V. Kalmán-utca, Nr. 20 objednali.

DOMÁCI LEKÁR.

Suchotiny.

Pri liečení suchotín upotrebíme tiež také zeliny a kvety, ktoré vlašia nutro a podporujú vylúčenie kašlových štiav. Takéto zeliny sú tiež všeobecne známe. Prechladne-li niekto, hneď mu navaria *lipového*, lebo *bezového kvetu*, labo *kamilky*. Všetky tieto kvety sú aj proti kašlu dobré, lebo svojou milou aromatickou vôňou ubíjajú dráždenie kašlu s jednej strany, a s druhej strany napomáhajú vylúčenie nakopených v pľúcach kašlových štiav. Tak jako telo prechladnutého po užívaní odvaru z tých kvetov príde do mohutného potu z vonku, tak ono podobne i z nutra sa potí, a tento nútrajší pot v podobe lahodného kašlu zo seba telo odstraňuje.

Keby sme chceli rozdiel robiť medzi horeudanými kvetmi, povedať máme, že *lipa* slúži najviac k *poteniu*, *bezový kvet* zase viac proti *kašlu*, a *kamilky* proti *bole-*
leniam vnútorným akožto následkami prechladnutia.

Ale proti kašlu jesto ešte i viac zelín, z pomedzi ktorých tu spomenieme kvet z *volového chvôsta*, *psi jaziček* a *žihlavu*, konečne i *cibuľu*. Najprednejšie miesto medzi týmito zaujíma kvet z *volového chvôsta* (*Verbascum Schr.*) Má ten istý účinok táto zelina ako *repík*, ale aj ten istý ako *lipa*. Preto túto zelinu pri akomkoľvek kašli, či suchom či veľkom môže chorý užívať.

Keď chorý cíti, že nemá síce kašel suchý, lebo v prsiach sa mu ozíva množstvo nakopenej šfavy, ale predsa nevládze ju vykašľať, vtedy dobre poslúži žihlava, alebo cibuľa, ktoré svojou štiplavosťou podráždia a pohnú tie šfavy, aby sme sa ich snadnejšie striasli.

Je-li kašel s krvou miešaný, vtedy dobre je užívať psi jaziček asíce svieží. Užívať ho možno samý, alebo pražiť s maslom lebo s mädom.

Ponevadž ale zeliny opisovať treba je obširnejšie, a tu pri pojednávaní o jednej nemoci to urobiť nenie možno, chcem konečne len podať tú ešte radu, jako môže bársktorý suchotár horeudané zeliny užívať. Rada tá znieť bude teda pre všetkých bez ohľadu na volakto-
ré iné okolnosti, ktoré ovšem požiadavaly by dáku premenu v zelinách uvedených.

Ku posilneniu všeobecnému poslúži dobre táto miešanina zelín:

Šalfie 3 čiastky; polinky 1 č., Hlístnika 2 č., Veroniky 2 č. Z tejto miešaniny zelín (postríhaných suchých) vezme sa za dobrú hrsť a dá variť v 1/2 litra vody za 1/4 hodiny. Ak by mnoho sa odvarilo, dolejeme vodou u konca varenia, a ponecháme ešte na ohni, zakiaľ nevyhodí voda klokoč. — Jestli treba by bolo mohutnejšie účinkovať na žalúdok chorého, pridáme ku tej miešanine zelín ešte koreň buďto z angeliky, buďto z kalmusa alebo džumbiera toľký kus, ako stredný orech. Je-li treba zastavenú stolicu pohnúť, pridáme za ližicu horkej soly alebo toľko «senepetu» (foliae Sennes). Naopak ale, keďby snáď stolicu zbytočnú mierniť bolo treba, pridáme za malú ližičku škoric, alebo ešte lepšie koreňa z apatieky: Potentilla Tormentilla. V tomto poslednom páde

môžeme zeliny na miesto vody vo víne (najlepšie červenom) variť.

Čo sa týče užívania tohoto odvaru, to závisí od veku, od pohlavia od všeobecného pocitu chorého. Silnejší a odrastlejší ľudia môžu užívať každé 2 hodiny 4 ližice, slabší každé 2 hodiny 3 ližice a deti len 2 alebo 1 ližicu. Nemôže-li chorý temer nič spať, pridáme jednu makovicu suchú k zelinám variť sa majúcim.

Tieto zeliny užívať má chorý vždy, asíce za aspoň 6 týždňov. Užívať sa majú chladné.

Okrem týchto má užívať aj druhé proti kašlu. Vezme sa teda repík, psi jaziček, žihlavové listy, kvet volového chvôsta a môže sa pridať aj lipový lebo bezový kvet. Z každej tejto zeliny vezmeme 1 čiastku, a podobne za hrsť miešaných zelín dáme variť do štvrt litra potočnej lebo dažďovej vody, lebo do toľko sirovátky. Zeliny majú sa variť za 6—10 minút, a takýto odvar má chorý vypiť vlažný naraz každé ráno a každý večer. Ku zelinám sa hodí pridať aj za 1 ližicu medu samotčeného. Med dáme až pri konci varenia, len na toľko, aby sa rozpustil.

Poznamenat musím, že vyvarené zeliny nemôžu sa viac upotrebiť, lež vždy treba je čerstvé dávky brať ku vareniu. Tiež musím upozorniť chorého, aby trpezlivo vytrval pri jednom lieku a nerobil marné pokusy v každú chvíľu s druhým a druhým liekom, lebo takýmto počínaním len sám sebe škodí. Nesmieme zabúdať, že ani tie najlepšie lieky nestýkajú sa bezprostredne s chorými pľúcami ale len prostredne skrze žalúdok, poľahke krv. Liek musí žalúdok poriadno stráviť; liečivé vlastnosti potom odovzdávajú strevá krvi a až kolujúca v žilách krv odnesie voľačo tej liečivej sily do pľúc. Preto je potrebné často dávať žalúdku liek, aby po troške vždy napravovala sa krv. Keby volakto ale myslel, že bude ešte častejšie a väčšie dávky užívať, tiež by si s tým nič nepomohol. (Pokračovanie).

DOPISY.

Rojkovo.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Vaše zásady, ktoré hlásate, povzbudzujú mňa k písaniu týchto riadkov. Vy našu vieru statne, zmužile bráňte; «svoj k svojmu» častokrát prizvukujete. Áno, svoj k svojmu; — kresťan ku kresťanovi; žid ku židovi, pohan ku pohanovi. My sme sa až posiaľ pevne držali hesla tohoto; nemajúc žida, do svojho kresťanského sklepu sme pre potravné články chodievali. Teraz naraz zjavil sa žid sklepník medzi nami; oznámil predstavenstvu obce, že sa obydľil v Rojkove najbiednejšej obci Liptova. Zarazení nad touto živovskou bezočivosťou pýtame sa, kto mu dal tej rady pod našou strechou hniezdo si ulepiť.

Každý z nás vie, že to bol jeden liberál: Jozef Študent, ktorý židovské noviny čítava, z týchto čerpá jed oproti viere, kresťanom a Iudákom. My patríme pod farnosť Stankovany, a v celej našej farnosti nemáme len jedného liberála, a hľa tento jediný liberál zaujal sa za žida Steinera. Čo by ozaj bolo z nás, keby sme viac takých nepodarených mali kresťanov? Ešte šťastie pre nás, že viac liberálnej hávede neni medzi nami.

Jedno sa nám páči, že naši občania zaviazali sa dobrovoľnou pokutou, nič nekupovať od tohoto privandrovaného žida. Netreba žida biť alebo obloky mu mlátiť; najlepšia pre žida bitka: *nič od neho nekupovať*. To je židovi na jeho rany najosožnejší flajster. A ufame, že tento cudzinec jako v noci prišiel, tak v noci od nás odvandruje. Ja z mojej stránky jako faktor vďačne ho vezmem na plť a darmo ho zveziem až do Komárna, aby sa tam vo svete stratil a nás biednych pltníkov viacej nepokúšal! *Pltník.*

Poznámka Redakcie. Študent je tolko ako žiak. O študentoch, čili mestských žiakoch hovorí sa, že sú oni veľkí befári a huncúti — no a volačo je aj pravdy v tom. Ba veru niektorý ostávajú aj v dospelom už veku takí befári a huncúti študentskí, a sú potom farehou iných ľudí, sú oni varečkou vo všetkom a mátožením svojim prekážajú všetko, čo je čestné; a naopak podporujú a povzbudzujú pohoršenia a hriechy. Od takýchto študentských huncútov a befárov vyslobod každú obec o Pane, a je-li kde taký, smiluj sa nad ním. — Obdivujeme najviac smelosť židovskú; keď on proti vôle celej obci predsa vstrel sa medzi poriadných kresťanov, a pošpatí tak celú obec, ktorá bola snád hrdá na to, že je čistá od žida. Ale i tešíme sa z toho pekného ľudu, že zaviazali sa vyhľadávať nevolaného príselca žida. Len treba vytrvať! Ak váš Študent chce, môže si ho trebárs do klietky dať a tam ho krmiť samým makunkým barchesom, ale vy ostatní šetríte si poctivosť dnes už tak zriedkavú — vašej obci. Treba dať pozor, aby viacej Judášov u vás nebolo: každý nech zadrží čestné slovo a budú vás veru po celej krajine sláviť.

Z Nižnej

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus aj najsladšie meno Panny Marie buď pochváleno!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich nasledujúcich pár riadkov.

Ako som sa bol už jedenkrát zmienil o našej obci, že máme poriadné predstavenstvo, to sa dokázalo dňa 27-ho apríla pri obecných počtoch. Keď totiž pán notár Zelenay vzal hore počty, tu sa dokázalo, že v obecnej pokladnici ostalo vyše 800 korún, ktoré aj pán rychtár Ján Hullmann v prítomnosti podrychtára Štefana Blarika a ostatných úradských v hotovosti ukázal. Je to chvalitebná vec, že sa naše predstavenstvo o našu obec stará. Veru by sa mohli od našich predstavených mnohí a mnohí naučiť gazdovať pre obec.

Veľmi mnoho si naše predstavenstvo zásluh nado-

budlo zvlášte aj pri stavaní nového chrámu, pri čom aj celá obec s veľkou ochotnosťou pomáhala, za čo tu verejné vďaky všetkým dávam. (Že vaša nieveľká obec jak krásne obety priniesla ku stavbe chrámu, o tom i my máme známosť. R.)

Vám ale vysokoctení predstavení zo srdca prajem, by vás Boh na mnohé a mnohé roky živil, a vám darom Duchu sv. osvietil rozum, by ste mohli aj naďalej dobre hospodáriť a príkladom ostatných predchádzať. Daj Vám Boh tiež po trápení tohoto života korunu večného života, čo vám zo srdca, tak jako aj všetkým čitateľom «Kresťana» praje *Gabriel Mikuš.*

Poznámka R. — Pán dopisovateľ tiež spomína, že tento dopis na žiadosť viacerých občanov nám zaslal. — Hľa, jako je to krásno, keď svedomitých predstavených celá obec s tak úprimnou povdačnosťou verejne si velebí! Iste že to musí byť aj pre pp. predstavených lea novou posilou, aby v konaní mnohých obtížnych povinností svojich zmužile vytrvali i naďalej. Ačkoľvek tu platí: že akí občania, takí predstavení, poriadná obec, poriadná vrchnosť. Sláva všetkým! R.

Missen, pri Tr. Tepl.

Vážení Pán Redaktor!

Do našej malej obce dochodia len 3 čísla nášho «Kresťana», a dopisu v ňom od nás ešte nebolol, preto opovažujem sa teraz ja ct. čitateľom jedno-druhé o nás sdeliť.

Vo viacerých dopisoch ponosovali sa, že pri voľbe na rychtára ich slúžny prekabátil. Tak by sa to bolo práve aj u nás stalo, ale my sme si pomohli. Sišli sme sa do jedného domu viacerí, a tam sme si pekne prečítali tie rady, ktoré nám «Kresťan» stranivá volieb dal, dľa týchto udali sme za kandidátov na rychtárstvo troch poriadných mužov.

Starý rychtár so strieborným krížikom vyznačený chcel sice deň voľby zatajiť, ani to nikomu neoznámil, nuž ale my sme sa predsa dozvedeli o voľbe. Keď sme sa dostanovili do školy, žiadali sme zase našich 3 kandidátov, čo p. slúžny aj povolil. Starý rychtár mal pri sebe dvoch židov, ostatní Iudia ale držali s nami. A tak na otázku pána slúžného zvolili sme si muža ešte mladého 27-ročného, ale poriadného a rozumného.

No pánu notárovi sa táto naša voľba nijak neľúbila, a začal nás okrikovať, že to nesmie byť, že sa musí hlasovať. My sme milerady chceli hlasovať, ale pán notár potom odstúpil od žiadosti, a ostal rychtárom teda náš kandidát.

Ale aj židov mrzí to naše víťazstvo s tým mladým človekom, lebo on do krčmy nikdy nechodí a pálenku nepije a je údom aj spolku prev. Sv. Oltárnej.

Nech žije Iudová strana!

Volič.

Zo Štiavnice.

Veľactený Pán Redaktor!

Už je tomu štyri roky, čo som deje kremnickej voľby opisala, od toho času neosmelila som sa niečo v našom

poučnom časopise zdeliť. Nemám toľko odvážlivosti pod kritiku sa oddať, pretože nie som žiadna spisovateľka. V 18. č. «Kreštana» mňa ale dopis z Moštenice k týmto mojim pár riadkom donútil; myslím a nádej mám, že vysokocentý pán Redaktor dľa možnosti doslovne ho napraví a vydá.

Čítala som, že tamojší duchovný pastier bol od jeho veriacich napádaný; je to jedna nespravodlivá opovážlivosť. Asi pred 15—16-tymi rokmi mali kremnickí Slováci to šťastia, toho tak statného kňaza pána Eugena Slobodný za kaplána mať. Jeho pamiatka nikdy asnaď nezmysle z tamejších srdce veriacich. Ešte dnes, bárs som už nie na tento čas obyvateľkou mesta Kremnice, lež jako rodáčka viem sa na všetko jasne rozpamätať, čo sa tam dialo, a vôbec je len ešte krátky čas, čo som sa ztadiaľ zďialila. A preto mňa to veľmi dotklo, že taká duchovná osoba ktorá za česť a slávu Božiu, a za spasenie jeho ovečiek neunavne horlí, napádaná je. A preto nech ho láskavý Boh v jeho napádaní posilní, a jeho nepriateľov spravodlive zahaňbí.

Vám ale mnohovážený pán Redaktor prajem stálej sily vo vašich namáhaniach. Ešte na krátko spomeniem, že dňa 6. mája mala obec Štefultov jednu peknú slávnosť, a síce: «Posviacania sv. Kríža pri ceste tak zvanej Fraňo Šachte». Náš milovaný pán farár Jozef Szandrik vysvetlil nám krásnou kázňou tie slová: «Ja som cesta, pravda a život!»

Po dokončenej kázni viedla sa procesia nazpät do nášho utešeného chrámu. Tiež dňa 3-ho mája našla sa jedna zabitá mrtvola pri jednom jarku v meste Bãnskej Štiavnicí, nevedno ale ešte, či sa sám zabil a či to vraždenná ruka učinila. Prísne vyšetovanie sa deje.

Ďalej ale už neidem písať; lebo by dopis prídlhý bol, jestli ale voľačo zbytočného v ňom nachodíte, prosím úctive to opravíť. Konečne do ochrany Božej a do ochrany jeho panenskej Matky Vás odporúčajúce, značím sa s najhlbšou úctou

odberateľka «Kreštana».

Odkazy redakcie.

S. J. V chýrniku uverejnili sme, ako ste žiadali ráčil. Želáme si zo srdca, aby sa vec ku sláve Boha a pochvale ľudu nášho čím skvelejšie vydarila. Poznámky urobíť držali sme sa potrebné, prosíme ich dobre uvažovať.

Chorej na záduch odkazujeme, že taká zastaralá nemoc dá sa veľmi ľahko základne vyliečiť. Chrãňte sa veľmi prechladnutia. Nohy aby ste mala vždy dobre opatrené. Keď vás choroba napadne a cítite zimu, pomáhajte si takto. Dajte si navariť do mlieka: lžicu fenichel-u, pol hrsty kamilky, pol hrsty volského chvôsta (flores verbasci). Z toho vypíť naraz za 1 dobrý pohár dobre teplého. Na prsia alebo na chrbát, môžete si vo štvoro složenú šatu, do horúcej vody namočenú priložiť príkladok obnovíť keď vystidne.

V. p. A. Rojko. Boh Vám zehnaj k práci! Sme presvedčení, že dielo to vydarí sa Vám ako obyčajne a že bude mať veľký vpliv nielen na ľud náš pospolitý, lež aj

na mnohých z vodcov ľudu v ktorých iskra lásky bárs len skryto tlíe.

Švagor Zaosek. Teda Chorľavý sa odobral. No veď jeho švagor Zaosek dokazuje sa byť práve tak zručeným v ľudovej spisbe, ako je Chorľavý. Ani redakcia, ani ct. obecenstvo nikdy nezunuje milé články vaše. Za slúbené nám stále spolupracovanie prijmite z hlbín srdca pochádzajúce uprimné vďaky naše!

Pltník z Liptova. Dopis máte uverejnený v tomto čísle. Poznámky sme tiež urobili. Len pište aj inokedy: to dobre robí, keď odhalí sa potajomná práca zlostných ľudí.

Duchoborec Nitran. Vy ste prvý z mesta Nitri, ktorý ste nás dopisom poctil. Tešíme sa skutočne vášmu dopisu, ale predsa nežiadajte by sme tentokrát váš dopis uverejnili. Verte, že darmo obviňujete nás stranníctvom. My neschvaľujeme jednanie Femky. Ale že vy toho hodnotára cirkevného napádate, ktorý ohlas Femky tiež podpísal, z toho vidíme, že vy nepoznate pána toho. Je on čo kňaz príkladný, ako človek samá dobrota a priateľ ľudu uprimný. Ako sa to stalo, že to podpísal, vysvetľujeme tak, že buďto je skutočne presvedčený o vlastizradných namáhaniach Femkou označených, buďto zavedený bol nesvedomitými ľuďmi. Ak je skutočnosť to, čo Femka ako vlastizradectvo uvádza, na to každý statočný uhorský vlastenec musí poznamenať, že takým vlastizradcom žalár treba. Jestli ale nevypátra nikto z tej vlastizrady nič, vtedy iste-že podpisatelia Femkinho ohlasu ostanú vo veľkej hanbe a poškodí hrozne práve tej veci, pre ktorú vzdelávajúci spolok utvorený je. Keby uprimne chcel zodpovedať tento spolok cieľu svojmu, ktorý dľa mena jeho je vzdelávať nižšiu triedu ľudstva horňouhorského, vtedy väčšiu pozornosť venoval by prostriedkom vzdelanostným, aké sú všetky poučné knihy a časopisy. Ale nikto nepočul, že by sa Femka zaujala na pr. «Kreštana», ktorého predsa tiež poprední vlastenci založili. Tiež by bolo potrebné, aby nie samí notári a štátni učítetia boli členmi spolku toho, a potom aby účinkovanie spolku založeno bolo na náboženskom a nie bezkonfessiálnom základe.

Pút' do Paray le monial-u a do Lourdu

povedie v mesiaci auguste a do Jeruzalema v oktobri Demeter Gedeon, farár v Budapešti II. okres. Blížšie správy podá horespomenutý pán farár.

Do Lourdesu	III. trieda	100 zl.
«	II. «	180 «
«	I. «	240 «
Do Jeruzalema	III. trieda	142 zl.
«	II. «	290 «
«	I. «	350 «

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to

dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnoho-
kráť tovar len po 50 kiloch značený :

Pšenica: Potisská 7·55—8·35 kor., peštianska 7·25—
8·10 kor., z Báčky 7·15 kor., banátská 08·05 korún.

Raž: 6·50—6·90 kor.

Jačmeň: na krm 5·90—6·10 korún, do pálenie
— kor., na várku — kor.

Ovos: 5·50—5·65 kor.

Kukurica: 5·50—5·70 kor.

Proso: 5·—5·30 kor., všetko po 50 kil.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	27·80	26·60	24·80	23·50	22·90	21·80
		6	7	7½	8	
		20·40	17·80	15·20	12·40	

Otruby po 100 kil.: drobné 9·40 korún, hrubé
9·20 korún.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 7·—7·80,
brnava 7·75—6·—, pestrá 5·50—6·—, drobná 8·—
8·75, cúdená —. *Hrach:* 10·—12·—, lúpaný
18·——. *Šušovica* horšia —, lepšia 10·—
19·—. *Mak:* 24·—25·—, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová 75·—80·—. Lu-
cerna 64·—66·—, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 58·—, Slanina $\frac{3}{100}$ —
47·—, $\frac{4}{100}$ 18·50—, udená dobrá slanina 54·—
55·— po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 16·—18·— po 50 klgr.

Petrolej trojkřížový 77·—, dvojkřížový 43·50 za
100 klgr. netto.

Olej repcový 34·50—35·— za 50 klgr.

Spiritus odaný rafinovaný 114·50—, dena-
turovaný 37·—39·—.

Remeň: funtovice k. 300—320; terey prima k.
275—290; anglické odpadky k. 250—270; telaciny k.
230—250; pitliny —; koňaciny vrázkované k. 250—
280; tažené k. 370—400.

Bliskavý remeň k. 288—295; prsné listy k. 380—
410; horniacke futrienky: stredné k. 9·60—13·50, väčšie
13·50—14·00 metr. cent.

Spisy redakcii zaslané.

Noviny Malých, s mnohými obrázkami. Ročník
I. č. 5. Dostať v knihtačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici.
Vychádzajú predbežne v neurčitej dobe. Jedno číslo stojí
4 halieri.

Od kolísky. Listy kmotrovi o tom, že deti treba za-
včasu vychovávať nábožensky. Najlepší dar pre mlado-
ženichov. Strán 115. Cena viazaného výtisku bola 35 kr.,
teraz 40 halierov. — Ostatnie po nej uvedené knižky
dostať u Fr. Richarda Osvalda na Teplej (Lenge) p. pošta
Belabánya (Hontmegye). Kto zná Osvaldové spisy pô-
vodne a preklady, ten milerád pohľadá tých pár kraj-
ciarov, aby si z nich čím viac obstaral mohol. Pre rodiny
nieť lepšieho čítania, jako tieto knižky.

«**Hospodárske Noviny**», časopis pre všetky od-
vetvia hospodárstva, domáci priemysel, remeslá a ná-
rodné hospodárstvo. Vychodia mesačne raz, predplatná
cena na rok 2 kor. Ročník II. č. 4. v Turčianskom Sv.
Martine.

V dnešných časoch, kde vo všetkom veľké pokroky
badáme, aj hospodárstvo prinútené je použiť všetky vý-
hody nového veku, preto, kto chce s lepším prospechom
hospodáriť, musí rozmýšľať a kunštovať, a v tom naj-
lepším radcom jeho budú «Hospodárske Noviny».

Čas, neodvyslý týždenník venovaný záujmom slo-
venského národu v Amerike. Ročník III. č. 6. Vychádza
každý útorok. Predplatná cena 1 doll.

Ružencová knižička. Albána Stolza, myšlienky o
žoltári (ruženci). S obrázkami. Strán 76. Cena bola 15
kr., teraz 16 halierov.

Hrstí príkladov. 220 príkladov zo života nábož-
ného, veľmi poučných. Strán 131. Cena sošitého výtisku
bola 30 kr., teraz 30 halierov; tvrdo viazaného 38 hal.

Na túto knižku zvláštne upozorňujeme. Na dary pre
ľud a školákov lepšej niety.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci
život. Ročník XII. číslo 4. Vychádza koncom každého
mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný
redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-
Szielnicz).

Veselá knižnica. Vydáva Augusti Paulovič. Humo-
ristické prednášky. Dielu II. sošit 1. Str. 24. V Trnave.
Tlačou a nákladom Adolfa Horovitzu. 1900. Obsah: Jean
Chamotte, predtým Jano Chomút. Kuplety od Anselma.
Pieseň vandrovného. Jochadama. Chce sa ženiť. Kto za
mňa zatručí? — Snažne odporúčame.

«Az erdélyi gazdasági egylet könyvkiaó vállalata»
vydal tlačou knihtačiarne Franklin-Társulat v Pešťbudíne
nasledujúce slovenské spisy: **Domáca záhrada.** Napísal
Gustáv Ritter. S obrázkami. Strán 55. Cena 80 halierov. —
O dojenej krave. Napísal Géza Hauer. Strán 30. Cena
60 hal. — **O oraní a sejbe.** Napísal Arpád Hensch.
Strán 38. Cena 50 hal. — **Pestovanie a zužitkovanie
vrby košíkárskej.** Napísal Franc Marc. Str. 30. Cena
50 hal. — **O dochovávaní teliec.** Rozpráva Gazda
Rozumec. Sdeľuje Bela Tormay. Str. 31. Cena 50 hal.
Vrele odporúčame.

Litanie loretanské. Výklad litanií. Krásne vysta-
vená knižička s obrázkom. Strán 52. Cena bola 26 kr.,
teraz 26 halierov.

Katolícke Hlasy:

Č. V. Či je Martin Luther spoľahlivý sprievodca do
neba? Strán 67. Cena bola 12 kr., teraz len 16 hal.

Č. VII. Kto je Ježiš Kristus? Str. 19. Cena 4 hal.

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spe-
vácka knižka. Dľa P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných naj-
lepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a
pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v
Nádaši, redaktor «Katolíckých Novín». So schválením
najdôst. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na
oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom

20. stoloetia svojim nákladom vydáva Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so špinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. číslo 2. V Turčianskom Sv. Martine.

Mariacella v Stýrsku. Opisali Frant. V. Sasinek a Rupert Rehák. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novin» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitz. Cena 20 halierov.

Prítel Domoviny. Ročník XVI. Svazek 5. a 6. Černoheci. Historický román. V predplatení 12 svazkov ročne 1 zl. 60. Jednotlivý svazok 16 kr. Tiskom Edv. Beauforta v Praze.

«**Príroda a život**», časopis s obsahom velice poučným a vzdelavateľným vychádza na Král. Vinohradoch, korunná trieda 880. Práve vyšlo 3 a 4 číslo II. ročníka. Ročné predplatné obnáša len 1 zl. Žiadajte číslo zdarma na ukážku.

Tento český časopis zaoberá sa so zdravotníctvom, a poučuje čitateľa o prírodnom liečení všeliakých nepríjemných chorôb.

Bolestná krížová cesta. Na novo vydal T. Pelikán Krizsó kniaz z rádu Sv. Františka. Dostať: «Oktató népkönyvtár szerkesztősége». Bpest VII. ker. Csömöri-út 32.

Uhlový dom je na odpredaj,

prípadne i na rátové zplácanie

s vysokým polposchodím; územie je veľmi súce pre dielnu, menovite pre remeselníkov motori a transmissie potrebujúcich. Obširnejšie podá vydavateľstvo pod menom «uhlový dom».

Oznamy

pre naše noviny výlučne

len vydavateľstvo

KREŠTAN-a

≡ prijíma. ≡

Najväčšia dielňa na kosy!

Najväčšia dielňa na kosy!

Najväčšia dielňa sveta na kosy, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne

so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosy

Výstraha.

JOZEFA SOHRA v Somogy-Szill-e.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky, 200 korún vyplatí tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie preukázať päť zlých kos.

Kto úplne spol'ahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť darmo a vyplatene zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade za svoje dōrobky, a nezodpovedajúce kosy budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trōv, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromazďiteľ'om výhody! — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosy sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
— .95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.

„**Triumph**“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladivko a penka 1 kor. 70 hal.

☞ Každý nech si žiada cenník na dopisnici. ☞

Dvojnásobne elektromagnetický križ a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a roz-
veseľuje, za čo
dobré stojíme,
pri lámke, zá-
duchu, bezsni-
bl'adosti, migréne klopaniu srdca, boľeniu hlavy.
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov,
I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom
odstránené.

vosti, hučaniu
ucha, ischli,
zlom slychu,
nervosite, ne-
chuti po jedle,
boľeniu zubov,

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme etené obecnstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42. M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegrammu: **Mestská lekáreň, Temešvár.**

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, bolasti nervov, pichaniu, boľeniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie-to dokazajú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na príbhu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, uľavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri pľucovom hurute, pri zachrípaní atď. Vefa vďakočinení potvrduje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na príbhu 1 koruna.

Krv čistioce pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známku a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s dobierkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Moje srdce také a tvoje je také?

Druhé vydanie. ☞ Cena 8 halierov.

Toto utešené dielo vydala

„TLAČIAREŇ SV. GERHARDA“.

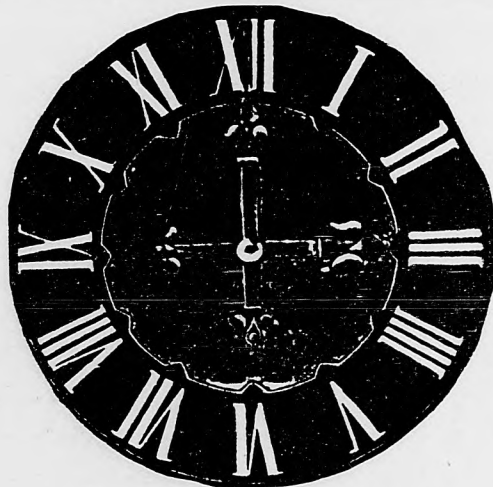
Vrele ho odporúčame ľudu.

Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila
obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.).

Mám česť v známosť doniesť,
že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod nat'ahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenou škryňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo váži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.